

Орієнтовний календарний план уроків мистецтва у 8 класі

(до підручника *О. Гайдамака, Н.Лемешева* «Мистецтво». 8 клас. – К.:Генеза, 2024.) (35 год, 1 год на тиждень)

Мистецтво в культурі минулого

№	Зміст уроку	К-сть год	Дата
І розділ. Стилi та напрями мистецтва стародавніх епох і цивілізацій: античний, візантійський, романський, готика, Ренесанс			
Вступ			
1–2	Що вирізняє українців з-поміж інших народів. Використання українських етномотивів. Що означає поняття «стиль» – у житті, побуті, мистецтві. Мистецькі перлини давніх часів, знайдені на території сучасної України. Спадщина наших пращурів у творчості сучасних митців. Етнічні риси в сучасному житті й мистецтві. СОМ: Роботи Марії Приймаченко, Миколи Теліженка, фото кераміки <i>трипільської культури</i>, зразків мистецтва скіфів СММ: <i>ОНУКА – OZERNA. Go_A.</i> – Калина. <i>Святослав Вакарчук.</i> «Обійми мене» (кавер у виконанні грузинського гурту «Браво»). <i>Степан Чарнецький.</i> «Ой у лузі червона калина» (у виконанні іноземних співаків). ХТД: організація флешмобу до пісні Артура Железняка та Маші Лічі «Ми з України»; створення ескізу для оздоблення одягу за мотивами трипільського чи скіфського мистецтва (художні матеріали на вибір). РД: Поміркуйте та досдіть: Етнічні мотиви в композиціях сучасних рок-музикантів. Нові акценти зазвучали в каверах відомих українських пісень. Чим особливі орнаменти трипільської кераміки, «звіриний стиль» скіфів. Про що може «розповісти» стиль одягу. ПРОЄКТ. Групова робота. Теми проєкту (на вибір): «Український стиль у моєму житті»;	2	

	«Український стиль у світі: українське в тренді»; «Від глибини віків: видатні пам'ятки давнини на території України»; «У поєднанні традицій і сучасності» тощо. П: стиль, етнічний стиль, художній стиль, авторський стиль.		
3–4	ГАРМОНІЯ ТА ДОСКОНАЛІСТЬ ЕЛЛАДИ Греція – колыска європейської цивілізації. Міфологічна основа давньогрецького мистецтва. «Людина – міра всіх речей». Простота і лаконічність давньогрецької архітектури: храм, ордер, споруди Афінівського Акрополя. Досконалість скульптури. Синтез архітектури і скульптури. Керамічний вазопис. Роль музики в суспільному та особистому житті давніх греків. Музичні інструменти. Великі Панафінеї. Зародження жанру гімну. Мистецтво мандрівних співаків – аедів, рапсодів і кіфаредів. Театр – «школа» громадян! СОМ: Афінівський Акрополь (храми), храм Артеміді в Ефесі; Пергамський вівтар; скульптури: Агесандр «Афродіта (Венера Милосська)», Агесандр, Полідор, Афінодор «Лаокоон та його сини»; Пракситель «Афродіта Книдська». ХТД: Створіть ескіз трафарету в давньогрецькому стилі для декорування речей, стін будівель тощо. Поекспериментуйте зі створенням зображень Олімпійських богів за допомогою ШІ, наприклад, Adobe Firefly РД: 1. За бажання дослідіть: твори кінематографа, присвячені Давній Греції; сюжети давньогрецького вазопису – героїв яких міфів вони втілюють; втілення одного сюжету давньогрецького міфу (або героя міфу) у творах різних видів мистецтва. 2. Дослідіть у вільний час, які мистецькі змагання відбувалися в Афінах, Дельфах, Спарті та інших полісах Давньої Греції. Яке значення надавалося музиці у давній Спарті?	2	

	3. Дізнайтеся, де збереглися залишки споруд давньогрецьких театрів. Схарактеризуйте їх архітектурні особливості. Поміркуйте, чому вони мають саме таку будову. Поцікавтеся, у театрах яких країн застосовуються маски. На території України існували міста-поліси, засновані давньогрецькими переселенцями, – Ольвія, Херсонес, Пантикапей, Тіра, Феодосія, Фанагорія, Танаїс, Керкінітида. Поцікавтеся їх долею та поділіться своїми відкриттями з однокласниками. П: акрополь, ордер, скена, орхестра, аеди, рапсоди і кіфареди.		
5–6	ВЕЛИЧ І МОГУТНІСТЬ ДАВНЬОГО РИМУ Практичність римської архітектури (римський форум, тріумфальні арки, мости, терми, акведуки). Винаходи та нові конструктивні елементи в будівництві (бетон, цегла, купол, арка), тосканський і композитний ордери. Реалістичні портрети (скульптура, живопис). Подорож Помпеями. СОМ: фоторепродукції: Колізей, Пантеон, реконструкції імператорських форумів, скульптурні та фаумські портрети. ПЗ: Поцікавтеся міфами давніх римлян. Порівняйте пантеони богів давніх греків і римлян. Чи є спільні образи? ХТД: <i>Варіант 1.</i> Створіть оригінал-макет рекламної брошури про пам'ятки мистецтва Давнього Риму. Виконайте замальовки відомих пам'яток архітектури, скульптури періоду античності. Скомпонуйте роботи в брошуру. <i>Варіант 2.</i> Створіть оригінал-макет буклета про мистецтво Давнього Риму, використовуючи програми Microsoft Publisher або Word. РД: 1. За бажання дослідіть, які здобутки мистецтва давніх римлян використовуються в сучасній художній практиці. 2. Поцікавтеся творами різних видів мистецтва (кінематографа, музичного, образотворчого, театрального), присвяченими Давньому Риму.	2	

	3. Створіть віртуальну екскурсію. Орієнтовні теми: «Стежками Давнього Риму», «Стародавні Помпеї», «Шедеври римської скульптури у світових музеях» тощо. П: енкаустика, ротонда, терми, форум, неф.		
Тема 2. Мистецтво Середньовіччя			
7-8	ВЕЛИЧ І КРАСА МИСТЕЦТВА ВІЗАНТІЇ ТА КИЇВСЬКОЇ РУСІ Християнські храми Візантії, особливості будови та розкіш внутрішнього оздоблення. Мозаїка храмів. Візантійський іконографічний канон. Вплив візантійських традицій на мистецтво Київської Русі. Архітектура Києва (Софійський собор), Чернігова. Рукописна книга. Музика в храмі. Синтез мистецтв у християнському храмі. Літургія – основна форма православної служби. Хоровий спів <i>a capella</i>. Давньоруський культовий спів, знаменні розспіви. СОМ: Собор Святої Софії та церква Святої Ірини в Константинополі, церкви Святого Аполлінарія в Равенні (мозаїки, інтер'єр); ікони Григорія Чудотворця (XII ст.) та Володимирської Богоматері; Софія Київська, Києво-Печерська лавра (Київ), собори Чернігова: Спасо-Преображенський, Борисо-Глібський (фрески, мозаїки, інтер'єр); ілюстрації до Остромирового євангелія; А. Рубльов «Трійця»; ікони Феофана Грека, ікона Волинської Божої Матері. СММ: К. Стеценко «Всенощна». ХТД: Створіть імітацію мозаїки за мотивами мозаїки «Птахи», створеної у візантійську добу. Пісня: музика І. Шамо, вірші Д. Луценка «Пісня про Київ». РД: 1. Дослідіть візантійський іконографічний канон на прикладах творів мистецтва. 2. Створіть мультимедійну екскурсію. Орієнтовні теми: «Подорож до двох Великих Софій – Константинопольської та Київської»; «Шедеври книжкової мініатюри»; «Мозаїки – вражаючий кам'яний живопис» тощо. 3. Поцікавтеся основами богослужінь східного	2	

	і західного християнських обрядів. Порівняйте їх. П: вітвар, ікона, іконопис, <i>a capella</i> .		
9-10	«ВАЖКЕ МОВЧАННЯ» АРХІТЕКТУРИ ТА ЛИЦАРСЬКИЙ КОДЕКС ЧЕСТІ Оборонний характер романської архітектури, собор, замок, вежа донжон. Синтез мистецтв у архітектурі: монументальний живопис, скульптурне оздоблення. Лицарський кодекс честі. Символіка середньовічного герба. СОМ: фоторепродукції: Капела грішників, що каються, Вормський собор Святого Петра, Кам'янець-Подільський замок, Білгород-Дністровська фортеця (фасад, інтер'єр). ХТД: Групова діяльність. Організуйте «костюмерну майстерню». «Жіноче ательє» розробляє колекцію одягу за середньовічними мотивами для Прекрасної Дами, «чоловіче ательє» – моделі одягу для лицаря. РД: 1. Дослідіть історію одного з українських замків. 2. Дослідіть зниклі міста-фортеці: Тустань, Чуфут-Кале та ін. 3. Поцікавтеся творами кіномистецтва про епоху лицарства. Дізнайтеся, зйомки яких кінотворів відбувалися на території українських замків і фортець. П: донжон, герб.	2	
11-12	АРХІТЕКТУРА, ЩО ЛИНЕ ДО НЕБЕС Готичний стиль в архітектурі середньовічного міста. Синтез архітектури, скульптури, монументального живопису (вітражі). Готичний стиль у книжковій мініатюрі. СОМ: Бургоський, Реймський, Кельнський, Шартрський собори. Оформлення книги (порівняння зразків буквиць готичного та романського стилів). ХТД: Створіть буквицю в готичному стилі. РД: 1. Здійсніть віртуальну екскурсію до собору Паризької Богоматері, Шартрського або інших соборів, створених у готичному стилі.	2	

	2. Проведіть дослідження «Створення книги: історія розвитку». Поміркуйте, які здобутки майстрів середньовічної книги застосовують і в сучасних книжках. 3. Поцікавтеся можливостями виготовлення вітражів у домашніх умовах. Запропонуйте варіанти оздоблення цими творами приміщень (однієї з кімнат удома, класної кімнати, актової чи спортивної зали тощо). П: аркбутан, вітраж.		
13-1 4	КОЛОРИТ СЕРЕДНЬОВІЧНОГО МІСТА Музика в готичному соборі. Діяльність мандрівних акторів-музикантів трубадурів, труверів, міннезінгерів, менестрелів, скоморохів. Музичні твори, створені за мотивами легенд про лицарів (опера Р. Вагнера «Тангейзер», опера П. Чайковського «Іоланта»). Зародження романсу. СММ: Р. Вагнер. Увертюра до опери «Тангейзер». Музичне змагання лицарів (<i>фрагмент</i>), П. Чайковський. Опера «Іоланта» (<i>фрагменти</i>). ХТД: П. Чайковський. «Хор менестрелів» з опери «Орлеанська діва». <i>Пісня:</i> музика та вірші Н. Май «Казка про кохання». РД: 1. Ознайомтеся з операми «Тангейзер» та «Іоланта». 2. Дослідіть історію популярності лютні та створіть мультимедійну презентацію «Лютня: від Середньовіччя до сучасності». П: аріозо, інтерлюдія, інтродукція, постлюдія.	2	
Тема 3. Мистецтво епохи Відродження			
15	ІДЕАЛИ ТА ОБРАЗИ РЕНЕСАНСУ Звернення до античної традиції в архітектурі (споруди Філіппо Брунелескі), мистецький талант Мікеланджело Буонарроті, Леонардо да Вінчі, Рафаеля. Головні риси скульптури епохи Відродження. Створення наукової теорії лінійної перспективи. СОМ: церква Санто Спіріто та собор Санта-Марія-дель-Фйоре у Флоренції, собор Святого Петра	1	

	в Римі (фасад, інтер'єр); Андреа Верроккіо «Кінна статуя кондотьєра Бартоломео Коллеоні у Венеції»; Мікеланджело Буонарроті «П'єта», «Мойсей»; Мазаччо «Чудо з динарієм»; Рафаель «Афінська школа»; Леонардо да Вінчі «Мона Ліза»; зображення Мадонни. РД: 1. Здійснить дослідження щодо інтерпретації одного біблійного сюжету у творах митців Середньовіччя, Відродження та Ренесансу. 2. Створить презентацію «Образ Матері в різних видах мистецтва». П: перспектива, кругла скульптура.		
16	НОВИЙ СВІТ ПІВНІЧНОГО ВІДРОДЖЕННЯ Новий світ Північного Відродження, творчість Я. ван Ейка, П. Брейгеля Старшого, А. Дюрера. Розквіт жанрів: натюрморт, пейзаж, портрет. СОМ: Я. ван Ейк «Портрет подружжя Арнольфіні»; П. Брейгель Старший «Мисливці на снігу»; А. Дюрер «Чотири апостоли», гравюри; Я. ван Гойєн «Річковий краєвид з млином і руїни замку»; Я. Порсселіс «Море похмурого дня»; П. К. Харлем «Натюрморт із крабом»; Б. ван дер Аст «Натюрморт із фруктами»; П. Артсен «М'ясна крамниця». ХТД: Створить натюрморт – основу для обкладинки журналу, заставки кулінарного телешоу тощо. Це може бути реалістична композиція або композиція, створена за допомогою комп'ютерних ефектів. РД: Дослідить творчість одного з митців епохи Відродження. Створить презентацію. П: диптих.	1	
17	ЗВУКОВА ПАЛІТРА РЕНЕСАНСУ Спадщина Дж. Палестріни – вершина духовної хорової музики. Меса – жанр духовної музики. Розвиток світської музики. Мистецтво бельканто. Поява інструментальних жанрів (прелюдія, токато, фантазія) та популярність інструментальної музики. О. Лассо – майстер вокально-хорового мистецтва. СММ: Дж. Палестріна. Меса Папи Марчело. <i>Agnus dei (фрагмент)</i>, О. Лассо. «Луна», М.	1	

	Скорик. Три фантазії для лютні з Львівської табулатури XVI ст. Пісня: музика <i>В. Кудряшова</i>, вірші <i>М. Рябініна</i> «Великан». <i>РД:</i> Виконайте проект «Образи Ромео і Джульєтти в музиці». Дослідіть, як композитори різних часів і країн (П. Чайковський, С. Прокоф'єв, Ш. Гуно, Г. Берліоз) утілили образи Шекспіра у своїх творах. <i>П:</i> бельканто, меса.		
18	Узагальнення: наші досягнення	1	
Прозділ. Стилi та напрями мистецтва: бароко, рококо, класицизм, романтизм, реалiзм			
Тема 1. Мистецтво бароко			
19	ВЕЛИЧНІСТЬ БАРОКО Архітектурні форми, інтер'єри стилю бароко. Розквіт мистецтва творення і оздоблення меблів. Декоративний живопис. Народження класичної форми пейзажу. Живопис Мікеланджело да Караваджо, Д. Веласкеса, Рембрандта ван Рейна, Я. ван Гойена, Я. ван Рьойсдала. СОМ: Ф. Борроміні. Сант Іво алла Сапієнца, Сан Карло алле Кваттро Фонтане; Л. Берніні. Площа Святого Петра в Римі, Фонтан Фіумі, «Аполлон і Дафна»; М. Пеппельман. Дрезденський Цвінгер, фонтан «Купальня німф»; меблі у стилі бароко; репродукції: А. Поццо. «Святий Ігнатій Лойола в раю» (церква Сант Іньяціо, Рим); Мікеланджело да Караваджо «Вечеря в Еммаусі»; Дієго Веласкес «Сніданок», «Портрет інфанти Маргарити»; Рембрандт ван Рейн «Автопортрет із Саскією», «Нічна варта»; Я. ван Гойен. «Пейзаж з дубом»; Я. ван Рьойсдал «Болото». ХТД: Намалуйте ескіз інтер'єру в стилі бароко. РД: 1. Дізнайтеся більше про шедеври світового мистецтва, що зберігаються у музеях Дрездена (Дрезденська картинна галерея, Музей порцеляни).	1	

	2. Дослідіть риси бароко в сучасних інтер'єрах та меблях. Зробіть ілюстровану добірку та презентуйте свій доробок. П: капітель, пілястра.		
20	Творчість німецького композитора Й. С. Баха. Орган – улюблений інструмент Баха. Поява програмної академічної музики. Діяльність італійських композиторів-скрипалів А. Кореллі, Дж. Тартіні, А. Вівальді та скрипкових майстрів з міста Кремони: Амати, Гварнері та Страдіварі. Жанр концерт. СОМ: Й.С. Бах. Органна фуга соль мінор, А. Вівальді. Цикл «Пори року». Концерт «Зима». ХТД: Спробуйте за своїми враженнями від прослуханої музики скласти її літературну програму. Поцікавтеся у вільний час, чи збігається ваша програма з оригінальною – композиторською. Доберіть твір живопису, співзвучний музичним настроям. <i>Пісня:</i> Музика А. Олейнікової, вірші Л. Ратич «Побачити бароко». РД: 1. Дослідіть, у яких інтерпретаціях звучить музика Й.С. Баха та А. Вівальді в наш час. 2. Дослідіть історію розвитку скрипки. 3. Послухайте один з міні-циклів (Прелюдію і фугу) з «Добре темперованого клавіру» Й.С. Баха. П: поліфонія.	1	
21	ПЕРЛИНИ УКРАЇНСЬКОГО БАРОКО Особливості та риси українського бароко: архітектура, скульптура, живопис. Національна самобутність гетьманського (козацького) бароко. Особливості жанру парсуна. Популярні народні картини «Козак Мамай». Філософія, поезія Г. Сковороди. СОМ: Андріївська церква, Маріїнський палац, Георгіївський собор Видубицького монастиря у Києві; Домініканський костел, Собор Святого Юра та каплиця Боїмів у Львові; Троїцький собор у Густині, Преображенський собор в Ізюмі, церква в Почаєві (екстер'єр, інтер'єр, іконостас, вівтар); скульптури Г. Пфістера, Й. Г. Пінзеля; ікона «Покрова Богородиці» з портретом	1	

	Богдана Хмельницького; репродукції: українська парсуна, картини із зображенням козака Мамай. ХТД: Створіть живописну композицію «Козак Мамай» за мотивами народного малярства. РД: 1. Дослідіть архітектурні споруди вашої місцевості. Можливо, деяким з них притаманні риси бароко. Визначте, які саме. Дослідіть історію створення цієї споруди. Зробіть замальовки цих архітектурних пам'яток. 2. Дізнайтеся більше про діяльність видатних особистостей епохи бароко та їхній внесок у розвиток і становлення українського мистецтва. 3. Створіть сенкан на тему бароко. 4. Разом з однокласниками створіть альбом (кейс) «Пам'ятки українського бароко» (<i>колективна робота</i>). П: картуш, монограма, парсуна.		
22	МУЗИКА УКРАЇНСЬКОГО БАРОКО Виникнення жанру «партесний концерт», особливості партесного співу. Микола Дилецький. Утвердження ідеї високого професіоналізму в музичному мистецтві. Розквіт музично-пісенного жанру «дума». Інтермедії (інтерлюдії). Діяльність шкільного театру. СОМ: Обкладинка «Музичної грамоти» М. Дилецького, рукопис М. Дилецького; фрагмент ікони «Воздвиження Хреста Господнього» кінця XVIII ст.; Л. Жемчужников «Кобзар на шляху»; портрет Г. Сковороди (титул збірки «Сад божественних пісень»), зображення вертепу. СММ: М. Дилецький. Хоровий твір; українські думи. ХТД: Виконайте живописні або графічні композиції за мотивами текстів кантів Г. Сковороди. Придумайте і виконайте інтермедію з вашого шкільного життя (<i>колективна робота</i>). Пісня: Г. Сковорода «Всякому городу нрав і права». РД: 1. Створіть добірку музичних шедеврів України XVII–XVIII ст.	1	

	2. Дослідіть особливості поширення кобзарства в Україні. Дізнайтеся про тематику пісенного репертуару, особливості народних музичних інструментів – кобзи та бандури. 3. Дослідіть творчість Григорія Сковороди і визначте головну ідею тих творів, що вам сподобалися. 4. Разом з однокласниками заплануйте фольклорну експедицію для дослідження музичної культури рідного краю (Орієнтовні теми: «Історія в піснях мого краю», «Музичні інструменти в побуті українців»). П: партесний концерт, кант.		
23	СЕКРЕТИ ГАЛАНТНОГО СТИЛЮ Період легкої галантності і вишуканості. Палацова архітектура. Особливості організації інтер'єрів. Декоративне панно. Заглиблення у світ фантазії, міфологічних і пасторальних сюжетів, екзотичних казкових образів. Світський характер живопису Ж. А. Ватто. Галантний стиль європейської музики початку XVIII ст. Інструментальні мініатюрні пасторальні та танцювальні жанри. Французька лютнева і клавесинна музика Ф. Куперена і Ж.-Ф. Рамо, музика англійських верджиналістів В. Берда, Г. Перселла. Формування жанру сюїта. СОМ: палаци Сан-Сусі у Потсдамі, Амалієнбург (Мюнхен) (екстер'єр, інтер'єр); А. Ватто «Танець», «Любовна гамма», «Три музи». Фоторепродукція французького клавесина XVII ст. СММ: Дакен «Зозуля», Ж.-Б. Люллі «Гавот», Ф. Куперен «Будильник», Ж.Ф. Рамо «Тамбурин», Ригодон «Курка», В. Берд «Волинка. Флейта і барабан»; Й. С. Бах . Французька сюїта до-мінор. ХТД: Виліпіть із пластиліну ескіз рельєфу ліпнини з рослинними мотивами у стилі рококо. РД: 1. Дізнайтеся, які особливості технології створення ліпнини з гіпсу для оформлення сучасних інтер'єрів у стилі рококо (бароко) та навіщо використовують пластилін.	1	

	2. Дослідіть особливості чоловічого та жіночого вбрання епохи бароко та рококо. Поміркуйте, які його елементи використовують художники-модельєри в сучасному одязі. 3. Прослухайте музичні твори у виконанні на клавесині чи його різновидах – верджинелі, чембало. П: мелізми, алеманда, куранта, сарабанда, жига, панно, сюїта.		
Тема 2. Мистецтво класицизму			
24	УРІВНОВАЖЕНА ГАРМОНІЯ АРХІТЕКТУРИ КЛАСИЦИЗМУ Франція – батьківщина класицизму. Зв'язок античних ідеалів, традицій Ренесансу і мистецтва класицизму. Врівноважена гармонія архітектури класицизму. Версаль – колыска французького класицизму. Живопис Н. Пуссена, К. Лоррена, Ж. Л. Давида, Д. Левицького, В. Боровиковського. Скульптура Е. Фальконе, Ж.-А. Гудона, І. Мартоса, Г. Вітвера. СОМ: Лувр. Східний фасад (Клод Перро), Наполеонівська Арка Миру в Мілані (Л. Каньола), Версаль. Палац (Ж. Ардуен-Мансар, Ш. Лебрен, А. Куазевокс), паркова скульптура Версалью «Колісниця»; Собор будинку інвалідів, Гостиний двір у Києві, Палац Розумовського в Батурині; Палац Грохольського. Садиба Вороновиця, Вінницька область; Будинок міської адміністрації Полтави, частина ансамблю Круглої площі (А. Д. Захаров); Ніжинський ліцей; Г. Вітвер. Фонтани площі Ринок у Львові. ХТЗ: Створіть графічні начерки будівель вашої місцевості, у яких ви виявили ознаки стилю класицизм. РД: Дізнайтеся про стиль ампір у мистецтві. Зробіть добірку творів мистецтва в цьому стилі, схарактеризуйте один з них. П: мансарда, колонада, пропорції.	1	
25	ЖИВОПИСНІ ОБРАЗИ КЛАСИЦИЗМУ Теми, образи в живописі класицизму.	1	

	СОМ: Н. Пуссен «Пейзаж з Поліфемом»; К. Лоррен «Полудень»; Ж. Л. Давид «Клятва Гораційв», «Наполеон при переході через Сен-Бернар»; Д. Левицький «Портрет К.І. Нелідової», «Портрет Урсули Мнішек», «Портрет архітектора О. Ф. Кокоринова»; В. Боровиковський «Портрет Д.П. Трощинського». РД: Проведіть дослідження: порівняйте жанр парадного портрета в епоху класицизму та скульптурного портрета епохи античності. Зробіть висновки. П: Поліфем.		
26	КРАСА І ВПОРЯДКОВАНІСТЬ ГАРМОНІЇ СПІВЗВУЧ Музична творчість майстрів віденської класичної школи – Й. Гайдна, В. А. Моцарта, Л. ван Бетховена. Героїка і патетика у класичному мистецтві. Драматичне і героїчне в симфонії. Утвердження класичної форми сонати, концерту, симфонії. Класичний склад симфонічного оркестру. Сонатна форма. Сонатно-симфонічний цикл. СММ: Й. Гайдн. Симфонія № 103 («З тремоло литавр»); В. А. Моцарт «Симфонія № 40» соль мінор, соната Ля мажор, опера «Чарівна флейта», «Реквієм»; Л. ван Бетховен «Патетична соната» (№ 8), «Героїчна» (№ 3). ХТД: Проект «Класична музика і сучасність». Дослідіть творчість Й. Гайдна, В.А. Моцарта, Л. ван Бетховена. П: патетика, соната, симфонія, сонатно-симфонічний цикл.	1	
27	«ЗЛАГОДЖЕНЕ ЗМАГАННЯ» СОЛІСТІВ І ТУТІ Хорові концерти М. Березовського, А. Веделя. Церковна і світська музика Дмитра Бортнянського. Хоровий концерт. СММ: В.А. Моцарт «Концерт для кларнета з оркестром»; М. Березовський «Не отвержи мене во время старости»; Л. ван Бетховен «Концерт	1	

	для фортепіано, скрипки і віолончелі з оркестром». П: концерт, хоровий концерт, каденція.		
Тема 3. Романтизм			
28	РОМАНТИЧНІ ОБРАЗИ В МИСТЕЦТВІ Розквіт жанру «романс». Ліричні вокальні мініатюри Ф. Шуберта. Жанр романсу у творчості українських та російських композиторів М. Глинки, М. Римського-Корсакова, П. Чайковського, М. Лисенка, С. Гулака-Артемовського та ін. Українські солоспіви («Їхав козак за Дунай» (вірші С. Климовського), «Стоїть гора високая» (вірші Л. Глібова), «Дивлюсь я на небо» та «Взяв би я бандуру» (вірші М. Петренка)). Зразки музично-поетичної лірики М. Лисенка. Розкриття краси народної музики композиторами (А. Дворжак, Ф. Ліст, Й. Брамс, М. Огінський, Ф. Шопен). Сюжетне та жанрове розмаїття романтизму. Портретна лірика. Романтичні образи К. Брюллова, Ф. Хайєса, К.-М. Шарпантьє. СММ: М. Глінка «Я пам'ятаю мить чарівну», М. Лисенко. Дуєт «Коли розлучаються двоє»; А. Дворжак. Слов'янські танці № 2, 4 із зошита II; М. Огінський. Полонез «Прощання з Батьківщиною» (для фортепіано та в оркестровому звучанні). СОМ: В. Регіаніні «Романтика»; В. Тропінін «Гітарист»; І. Прянішніков «Жорстокі романси»; К. Брюллов «Дівчина, яка збирає виноград», Ф. Хайєс «Меланхолія», К.-М. Шарпантьє «Меланхолія», В. Штернберг «Ярмарок на Україні»; В. Тропінін «Дівчина з Поділля». ХТД: Створіть фотосесію «Романтичні образи моїх сучасників» або селфі «Я – романтик!». Пісня: Музика А. Кос-Анатольського, вірші І. Франка «Ой ти, дівчино, з горіха зерня». РД: Створіть аудіодобірку сучасних романсів. П: елегія, серенада, романс.	1	

29	Розквіт камерних інструментальних музичних жанрів. Ідея синтезу мистецтв у програмній музиці. Фортепіанна музика Ф. Шопена. Р. Вагнер – реформатор оперного мистецтва, творець нової музичної драми. Спостережливість і тонкий теплий гумор у живописі В. Штернберга. Образи природи у творах К. Д. Фрідріха, В. Тернера. Космогонічна система В. Блейка. СОМ: В. Штернберг «Ярмарок», К. Д. Фрідріх «На вітрильнику», «Схід місяця над морем», В. Тернер «Корабель, що палає», «Дощ, пара і швидкість», В. Блейк «Книга Тель». Титульний аркуш «Дитя-радість». Ілюстрація до збірки «Пісні Невинності». СММ: Ф. Шопен. Ноктюрн № 2, Р. Шуман. «Фантастичні п'єси» (<i>фрагменти</i>). Р. Вагнер. Опера «Валькірія» з тетралогії «Перстень нібелунгів». III дія. Політ валькірій. Опера «Лоенгрін». Вступ. ХТД: Створіть ліричний портрет улюбленого актора (актриси) театру чи кіно. РД: Дізнайтеся, які з опер Р. Вагнера ставлять сучасні театри світу. Чи існують екранізації його творів? Поцікавтеся втіленням подібних сюжетів у творчості Р. Вагнера та сучасній кінематографії.	1	
30	ЕПОХА ВИДАТНИХ ОСОБИСТОСТЕЙ Творчість музикантів-віртуозів Н. Паганіні, Ф. Ліста. Романтична творчість Т. Шевченка. Е. Делакруа, Т. Жеріко. СОМ: Е. Делакруа «Свобода, що веде народ», Т. Жеріко «Поранений кірасир», Т. Шевченко «Портрет К. Кейкуатової», «Видубицький монастир», «Місячна ніч на Кос-Аралі», «Киргизеня», «Циганка-ворожка», «Катерина». СММ: Н. Паганіні. Каприс № 24 для скрипки соло, Н. Паганіні-Ф. Ліст. Етюд № 6 ля мінор (варіації), етюд «Мазепа»; Г. Гладкий «Заповіт»; М. Вербицький «Заповіт»; М. Лисенко «Заповіт».	1	

	ХТД: Пригадайте пісню «Стоїть тополя» (музика О. Осадчого, вірші В. Крищенка), яку ви вивчали в попередні роки. Які пісні на вірші Т. Шевченка ви знаєте? РД: 1. Прочитайте повісті Т. Шевченка «Музикант» і «Художник», знайдіть його цікаві спостереження щодо класичної музики. 2. Дослідіть жанрову палітру музичних творів, а також творів інших видів мистецтва, пов'язаних із творчістю Тараса Шевченка. П: офорт, естамп.		
Тема 4. Реалізм у мистецтві			
31	«ПРАВДА ЖИТТЯ», АБО РЕАЛІСТИЧНИЙ СТИЛЬ У МИСТЕЦТВІ Тематична картина – провідний жанр реалістичного живопису. Герої Гюстава Курбе – основоположника реалістичної школи. Побутові картини Ф. Мілле. Українська скульптура (Ф. Балавенський, М. Микешин, Л. Позен). СОМ: Г. Курбе «Подрібнювачі каміння»; Ж-Ф. Мілле «Збиральниці колосків», «Сіяч»; О. Дом'є «Вагон третього класу», «Законодавче чрево» (карикатури); І. Рєпін «Бурлаки на Волзі»; М. Івасюк «В'їзд Богдана Хмельницького до Києва 1649 року»; М. Микешин «Пам'ятник Б. Хмельницькому у Києві»; Л. Позен «Лірник з поводирем», «Жебрак»; С. Васильківський «Козачий пікет»; М. Самокиш «Бій Богуна з Чернецьким під Монастирищем у 1653 році». ХТД: Створіть дружній шарж. РД: 1. Оберіть одне з полотен реалістичного живопису. Поміркуйте, який музичний твір може посилити його емоційне сприйняття. Доберіть музичний твір і презентуйте свій доробок однокласникам. 2. Проект «Образи сьогодення»: у вільний час під час прогулянок чи подорожей звертайте увагу на людей, що вас оточують: на розмаїтість їхньої зовнішності, характерів, професій тощо. Створіть власну фотодобірку. П: літографія, ксилографія.	1	

32	КРАСА НАВКОЛО – У ЗВИЧНОМУ ПЛИНІ ПОВСЯКДЕННОСТІ, У ДОВКІЛЛІ Українська тема у творчості російських живописців і скульпторів. Діяльність художників-передвижників (І. Рєпін, К. Трутовський, І. Шишкін, А. Куїнджі, І. Левітан та ін.). Портретний, пейзажний і побутовий жанри українського живопису (К. Павлов, А. Мокрицький, К. Туровський, М. Пимоненко, В. Васильківський). СОМ: К. Трутовський. «Весільний викуп»; М. Пимоненко «Ревнощі»; В. Перов «Мисливці на привалі»; І. Шишкін «Ранок у сосновому лісі»; Т. Руссо «Дуби в лісі Фонтебло»; С. Васильківський «Весняний день на Україні»; А. Куїнджі «Місячна ніч на Дніпрі». ХТД: Створіть пейзаж у реалістичній манері «Дорогий для серця куточок». <i>Пісня:</i> Музика Л. Остапенко, вірші М. Ткача «Засумую я». РД: Здійсніть віртуальну подорож до Національного художнього музею України, Державної Третяковської галереї. Ознайомтеся із творами у стилі романтизм та реалізм.	1	
33	РЕАЛІСТИЧНІ ОБРАЗИ НА СЦЕНІ Особливості реалістичного зображення дійсності і характерів у музично-сценічних творах. Принципи реалізму в оперній творчості Дж. Верді та Ж. Бізе. Творчість М. Мусоргського. Роль М. Лисенка в становленні української класичної музики. Творчість С. Гулака-Артемівського. Новий драматичний театр. СОМ: І. Рєпін «Портрет М. П. Мусоргського», ілюстрації Е. Кибрика до повісті «Тарас Бульба». СММ: Дж. Верді Опера «Ріголетто» (фрагменти); М. Мусоргський. Пісня Варлаама «Як у городі було у Казані» та хор «Расходилась, разгулялась удаль молодецкая» з опери «Борис Годунов»; М. Лисенко. Опера «Тарас Бульба». Арія «Гей, літа орел».	1	

	ХТД: (робота в групах) Група «Песимісти» доводить, що Ріголетто – негативний герой. Група «Оптимісти» намагається спростувати думку «Песимістів», доводить протилежне, група «Арбітри» вирішує, чиї аргументи були переконливішими. <i>Пісня:</i> Музика І. Карабиця, вірші Ю. Рибчинського «Пісня на добро». РД: Дослідіть творчість «Театру корифеїв».		
34	Узагальнення: наші досягнення	1	
35	Резервний час	1	